

Fakultetsanalys - 2021-års kvalitetssäkring av forskarutbildning

Sammanfattning

Fakultetsanalysen avseende kvalitetssäkring av forskarutbildning innefattar fem forskarutbildningar vid Filosofiska fakulteten. Samtliga utbildningar uppvisar var för sig att de i hög grad uppfyller bedömningskriterierna för de olika bedömningsområdena. Kvalitetssäkringsarbetet har samtidigt lett till att utvecklingsområden inom olika bedömningsområden kunnat identifieras för de granskade utbildningarna.

Innehållsförteckning

1	Förteckning över de utbildningar som kvalitetssäkrats under 2021	2
1.1	Forskarutbildningsämnen	2
1.2	Kommentar till nyckeltal	3
2	Bedömningsområde: Förutsättningar	3
2.1	Personal: Handedar- och lärarkompetens	3
2.2	Forskarutbildningsmiljö	3
3	Bedömningsområde: Utformning, genomförande och resultat	4
3.1	Forskarutbildningens utformning.....	4
3.2	Uppfyllelse av examensmål (doktorsexamen och licentiatexamen)	4
3.3	Jämställdhetsperspektiv	4
3.4	Uppföljning, åtgärder och återkoppling	5
4	Bedömningsområde: Doktorandperspektiv	5
5	Bedömningsområde: Arbetsliv och samverkan	5
6	Hållbarhetsperspektiv	6
7	Uppföljning av handlingsplaner.....	6

1 Förteckning över de utbildningar som kvalitetssäkrats under 2021

I tabellen nedan framgår vilka forskarutbildningar som Filosofiska fakulteten kvalitetssäkrat under 2021 samt var i processen dessa befinner sig per den 9 december 2021.

Tabell 1. Granskade forskarutbildningar 2021

Forskarutbildning	Dialog	Dekanens bedömning lämnad	Beredning av handlingsplan i forskarutbildningsnämnd	Fastställande av handlingsplan i fakultetsstyrelsen
Tema Genus (LiU-2020-03704)	April 2021	Ja	31 maj 2021	17 september 2021
Statistik (LiU-2020-03705)	Maj 2021	Ja	25 oktober 2021	9 december 2021
Statsvetenskap (LiU-2020-03706)	September 2021	Ja	Planeras att behandlas i första nämnden 2022	
Socialt arbete (LiU-2020-03707)	Oktober 2021	Ja	Planeras att behandlas i första nämnden 2022	
Välfärdsrätt (LiU-2020-03708)	Oktober 2021	Ja	Planeras att behandlas i första nämnden 2022	

En sammanställning över vilka bedömningsområden som är i behov av utveckling inom respektive forskarutbildning framgår av Bilaga 1.

1.1 Forskarutbildningsämnen

Samtliga forskarutbildningsämnen är väl avgränsade. Av de granskade utbildningarna är några tvärvetenskapliga vilket innebär att motsvarande forskarutbildning sällan finns vid andra lärosäten vare sig nationellt eller internationellt. Ämnena kan dock bedömas placera sig i förhållande till såväl en nationell som internationell vetenskaplig kontext och samarbeten finns med andra relevanta utbildningar.

Ingen utbildning har fått påpekande om att forskarutbildningsämnet behöver utvecklas. Därmed finns inte heller några åtgärder med i någon handlingsplan när det gäller detta bedömningsområde.

1.2 Kommentar till nyckeltal

Nyckeltalet tid till examen som följs upp i kvalitetsgranskningen har föranlett åtgärder i handlingsplanen för forskarutbildningen i socialt arbete. En fördjupad genomlysning av orsaker till att flera doktorander inom miljön inte blir klara inom den stipulerade tiden ska genomföras.

2 Bedömningsområde: Förutsättningar

2.1 Personal:Handledar- och lärarkompetens

Handledarna är väl förankrade inom de aktuella forskarutbildningsämnena och har därtill relevant pedagogisk utbildning. I flera av de granskade utbildningarna (socialt arbete, statsvetenskap och Tema Genus) är tillgången på handledare mycket god och det finns inom dessa miljöer ett flertal potentiella handledare som idag inte har handledningsuppdrag pga. att miljöerna inte har tillräckliga resurser för att anställa fler doktorander. Strategiskt arbete sker också i miljöerna för att stötta yngre forskare att meritera sig och i förlängningen kunna åta sig uppdrag som huvudhandledare. Forskarutbildningen i välfärdsrätt inrättades 2017 och de första doktoranderna antogs 2018. Inom denna forskarutbildning är handledarresursen mer begränsad vilket är en konsekvens av att ämnet är relativt ungt och ännu litet. I bedömningen av välfärdsrätt noteras att miljön bör utveckla en plan för hur handledarresursen ska säkras i det längre perspektivet.

2.2 Forskarutbildningsmiljö

Gemensamt för de granskade utbildningarna är att antalet doktorander som är antagna inom respektive forskarutbildning vid LiU är begränsat. Detta kompenseras emellertid genom upparbetade nationella och internationella samarbeten genom forskarskolor och andra former av nätverk. Dessa samarbeten innebär att doktoranderna ges goda möjligheter till ett bredare kursutbud, deltagande i sommarskolor, workshops etc. Det finns välstrukturerade processer för att säkerställa progression i doktoranders avhandlingsarbete samt slutligen säkerställa kvaliteten i avhandlingen innan disputation.

I tre av de granskade utbildningarna (statistik, statsvetenskap, socialt arbete) har behov av utveckling av specifika delar inom forskarutbildningsmiljön identifierats. Ett exempel är att utveckla formerna för att ytterligare stötta doktoranderna i deras förmåga att skriva vetenskapliga texter i olika format, särskilt med betoning på akademiskt skrivande på engelska. Ett annat utvecklingsområde är att utbildningen bör utveckla processer för hur utbildningsuppdrag fördelas till doktoranderna i syfte

att ge doktoranderna goda förutsättningar att tillgodogöra sig forskarutbildningen och uppnå dess mål, där medverkan i utbildning är en bidragande faktor.

3 Bedömningsområde: Utformning, genomförande och resultat

3.1 Forskarutbildningens utformning

Forskarutbildningarna är väl strukturerade och genomförs i enlighet med fastställda allmänna studieplaner. Inom samtliga utbildningar finns utarbetade rutiner för att säkerställa doktorandernas progression i avhandlingsarbetet. Det finns också rutiner för att säkerställa att en avhandling håller en god kvalitet inför att doktoranden ska disputeras. Ett utvecklingsområde som identifierats i socialt arbete (se även under rubriken nyckeltal) är en fördjupad analys kring orsaker till att den faktiska studietiden tydligt överstiger heltidsstudier motsvarande fyra år. Baserat på denna genomlysning ska sedan åtgärder vidtas. Ett annat utvecklingsområde som identifierats inom statsvetenskap är att tydliggöra för såväl doktorander som handledare vilka krav och villkor som gäller för utbildningen avseende exempelvis obligatoriska kurser och andra moment som ingår i utbildningen.

3.2 Uppfyllelse av examensmål (doktorsexamen och licentiatexamen)

Samtliga granskade utbildningar arbetar systematiskt med att säkerställa att varje enskild doktorand uppnår examensmålen vid tidpunkten för examen. Inom utbildningarna finns väl planerade aktiviteter i form av obligatoriska kurser, seminarieverksamhet, deltagande i konferenser etc., vilket ger doktoranderna goda förutsättningar för att uppnå examensmålen.

Endast en av de granskade utbildningarna (Tema Genus) har fått detta område utpekad som ett utvecklingsområde. Det noterades att måluppfyllelsen för examensmål 6, avseende delaspekten att presentera och diskutera forskning och forskningsresultat i dialog med samhället i övrigt, var något svagt och strukturer i utbildningen bör därför utvecklas för att säkerställa samt underlätta för samtliga doktorander att nå även denna del av examensmål 6.

3.3 Jämställdhetsperspektiv

I flertalet av de granskade utbildningarna är ett jämställdhetsperspektiv integrerat i såväl innehåll, utformning som genomförande. Jämställdhetsperspektivet aktualiseras också ofta i pågående forskningsprojekt och diskuteras återkommande i seminarier, kurser, i förhållande till forskningsresultat etc.

Endast en av de granskade utbildningarna (statistik) har jämställdhetsperspektivet som utvecklingsområde. I detta fall finns anledning att mer systematiskt återuppta ett utvecklingsarbete där ett jämställdhetsperspektiv i högre grad integreras i utbildningens genomförande.

3.4 Uppföljning, åtgärder och återkoppling

Inom detta område har samtliga granskade utbildningar fått utvecklingsområden formulerade och gemensamt för samtliga är att det finns behov av att utveckla mer systematiska processer för att utvärdera kurser, återkoppla till doktorander hur deras synpunkter tas om hand samt hur kursvärderingar används för kommande kursutveckling. Detta utvecklingsområde ska dock inte tolkas som att kurser inte utvärderats tidigare men de systematiska processerna kring kursvärderingarna behöver utvecklas. Det kan även vara värt att i detta sammanhang hänvisa till UKÄ:s granskning av LiU:s arbete med kvalitetssäkring. I granskningen framkom att de systematiska processerna avseende hur kursvärderingar på forskarutbildningsnivå genomförs, återkopplas till doktoranderna samt bidrar till utveckling av utbildningen behöver förbättras inom lärosätet.

Några av de granskade utbildningarna (statistik och statsvetenskap) har också som utvecklingsområden att utveckla mötesstruktur inom vilken ämnets handledare gemensamt diskuterar utveckling av utbildningen, handledarrollen etc., och därmed får möjlighet att ta ett kollektivt ansvar för den forskarutbildning som bedrivs inom miljön.

4 Bedömningsområde: Doktorandperspektiv

Doktoranderna ges goda möjligheter till inflytande och påverkan på sin utbildning genom att de deltar i olika organ på institutionsnivå där forskarutbildningsfrågor diskuteras. Doktoranderna organiserar sig ofta i doktorandråd och driver genom dessa forum frågor som rör deras vardag som forskarstuderande inom miljön men även inom institutionen i stort. Doktoranderna inkluderas även i miljöernas reguljära verksamhet och mötesstruktur. De får därmed god förankring i miljön och möjligheter att påverka utbildning och arbetsförhållanden.

I två av de granskade utbildningarna (Tema Genus och Statsvetenskap) har utvecklingsbehov avseende doktorandperspektivet identifierats. Inom Tema Genus fanns ett önskemål från doktoranderna i miljön att skapa ett mötesforum inom vilket enbart doktorandernas frågor diskuteras. Inom statsvetenskap ska utbildningen tydliggöra för doktoranderna hur deras synpunkter på utbildningen tas till vara vid den fortsatta utvecklingen av utbildningen.

5 Bedömningsområde: Arbetsliv och samverkan

Genom forskarutbildningarnas tillämpning och förankring i samhällsrelevanta frågor så har doktoranderna under utbildningstiden kontakt och samverkan med det omgivande samhället. Genom medverkan i forskningsprojekt och i samverkan med

det omgivande samhället så ges doktoranderna goda möjligheter att förbereda sig även inför en karriär utanför akademien.

Inom Tema Genus noterades att doktoranderna har begränsade möjligheter att få institutionstjänstgöring i form av utbildningsuppdrag. Orsaken till detta är dels att avdelningen där forskarutbildningen är placerad har begränsade uppdrag inom grundutbildningen, dels att flera doktorander inte behärskar svenska i den utsträckning som är nödvändig för att medverka i utbildning som ges på svenska. Miljön kommer att arbeta för att stötta doktoranderna i att hitta utbildningsuppdrag utanför den egna miljön.

Ett utvecklingsområde som identifierats inom flera utbildningar (statistik, socialt arbete, Tema Genus och välfärdsrätt) är att ett systematiskt arbete bör utvecklas i syfte att följa upp alumner och inhämta deras erfarenheter från utbildningen. Det senare i syfte att skapa underlag för att ytterligare utveckla kvaliteten i utbildningen.

6 Hållbarhetsperspektiv

I tre av de granskade utbildningarna (Statistik, Statsvetenskap, Välfärdsrätt) har ett behov av utveckling avseende hållbarhetsperspektivet identifierats. Den aspekt av hållbar utveckling som bör utvecklas avser uteslutande den ekologiska dimensionen av hållbar utveckling. Inom flera utbildningar integreras övriga aspekter av hållbar utveckling på ett relevant sätt.

För att stötta utbildningarna i att integrera ett bredare hållbarhetsperspektiv har Tema Miljöförändring getts i uppdrag att utforma och genomföra en kurs i hållbar utveckling som vänder sig till samtliga doktorander inom fakulteten. Denna kurs gavs första gången under hösten 2020 och ingår tills vidare i fakultetens utbud av forskarutbildningskurser.

7 Uppföljning av handlingsplaner

Utbildningar som granskades under 2018 till 2020 och som i fastställda handlingsplaner har åtgärder som skulle vara genomförda senast den 30 juni 2021 har följts upp. Merparten av de åtgärder som skulle vara vidtagna senast den 30 juni är genomförda men vissa förseningar noteras. En orsak till förseningar avseende genomförandet av åtgärder är att distansläget medfört att vissa omprioriteringar har behövt göras i verksamheten där olika utvecklingsprojekt kan ha fått stå tillbaka till förmån för den reguljära verksamheten. Det finns emellertid samtidigt exempel på åtgärder som genomförts tidigare än vad fastställd tidsplan anger.

Handläggningen av beslutet

Beslut i detta ärende har fattats av fakultetsstyrelsen för filosofiska fakulteten vid dess sammanträde denna dag. I beslutet har deltagit dekan och ordförande Karin Axelsson, ledamöterna; Lena Adamson, Mattias Arvola, Bodil Axelsson, Mathias Broth (föredragande) Asta Cekaite, Henrik Danielsson, Åsa Danielsson, Mark Granberg, Ericka Johnson, Joakim Kärnborg och Oscar Vines. Därutöver har närvarat utbildningsledare och bitr kanslichef Charlotta Einarsson (föredragande), kanslichef Magnus Vik och koordinator och sekreterare Pia Brink samt fackliga representanterna Carine Signoret, SACO och Rowena Sarinas Bladh, OFR/S.

Karin Axelsson
Dekan

Mathias Broth
Prodekan

Charlotta Einarsson
Utbildningsledare

Bilaga 1

Sammanställning över kvalitetssäkrade forskarutbildningar samt vilka bedömningsområden som föranlett åtgärder i respektive utbildnings handlingsplan.

	Tema Genus	Statistik	Statsvetenskap	Socialt arbete	Välfärdsrätt
Forskarutbildningsämne					
Handledar- och lärarkompetens					X
Forskarutbildningsmiljö		X	X	X	
Forskarutbildningens utformning			X	X	
Uppfyllelse av examensmål	X				
Jämställdhetsperspektiv		X			
Uppföljning, åtgärder och återkoppling	X	X	X	X	X
Doktorandperspektiv	X		X		
Arbetslivsperspektiv och samverkan	X	X		X	X
Hållbarhetsperspektiv		X	X		X